כשרות מֻבְחֶרֶת

הרה"ג רבי אברהם שלזינגר שליט"א

מדריך למוצרי מזון והשימוש בהם בפסח

לע"נ הרה"ג רבי ישראל אליקים בין הרב יצחק זצ"ל

להלן רשימה של מוצרי מזון והבעיות האפשריות בהם בחג הפסח ודינם בימי הפסח, ודין השימוש בהם לאחר הפסח לגבי חמץ שעבר עליו הפסח:

מספר הערות חשובות:

גם מוצרים שאינם מכילים גלוטן עלולים להיות חמץ גמור או תערובת חמץ. ועל כן לא ניתן להסתפק בבדיקת המרכיבים כדי לדעת האם המוצר חמץ או לאו, וזה גם אם לא מופיע כיתוב עלול להכיל גלוטן.

הכיתוב עלול להכיל גלוטן, אינו אומר שזה מכיל קמח או גלוטן נוסף, וגם כאשר יש את הכיתוב "עלול להכיל גלוטן" אין לחשוש, מאחר שזה אזהרה לרגישים לגלוטן, שיתכן שהמוצר נעשה בסביבה לא נקיה לגלוטן.

מוצרים רבים המיוצרים כל השנה בכשרויות שונות. בימי הפסח משתנה הכשרות לגוף כשרות אחר. ישנם מוצרים שהשנוי הוא רק לימות הפסח, ולימות השנה המוצר נשאר בכשרות של כל ימות השנה. ישנם מוצרים שהשנוי הוא במהות החומרים ועל כן לא עומד בכלל בכשרות של ימות השנה. ישנם מספר קטן של מוצרים שהשנוי לפסח הוא בגין הקטניות, ולמעשה המוצר מהדרין גם לפסח וגם לימות השנה.

להלן מובאת רשימה של מוצרים שונים שהינם מזון, והבעיות השונות האפשריות בהם בימי הפסח:

אבקת אפיה - בדרך כלל מכיל רק עמילן קטניות. • **אבקות מרק** - מרק בטעם עוף, ירקות - העמילן הוא מקטניות, אבל עדין יש חשש תערובת חמץ. מרק פטריות ובצל - לעיתים מכיל קמח חיטה, ודינו כחמץ גמור. • **אבקת פטריות, צלי** - בחשש חמץ גמור. • **אבקת משקה צ'יקו** - בדרך כלל חמץ גמור, מאחר שמכיל דגנים ולתת. יש סוג שעשוי רק מעולש, והוא ספק חמץ. • **אבקת פלאפל** - בדרך כלל חמץ גמור, יש לבדוק עם היצרן. • **אגוזים ושקדים קלופים** - מכילים לעיתים חומרים מונעי חמצון שהם בחשש תערובת חמץ. • **אובלטים** - חמץ גמור. • **אורז** - קטניות, והנוהגים לאכול אורז בפסח, נהגו לברור ג' פעמים. • **אורז אטריות** - [אטריות העשויות מאורז טחון] קטניות. התוספים אינם בחשש חמץ. • **איטריות** - חמץ גמור. • **איטריות אורז/ חומוס/ אפונה** - **קטניות.** • **אלכוהול** - רוב האלכוהול הנמצא אצלנו בארץ הקודש הוא סינטטי, ביצורים שונים (בחו"ל) יש אלכוהול העשוי מדגנים, וכן העשוי מיין (בחשש יין נסך). בדרך כלל אין אפשרות לדעת ממה הוא מיוצר. • **בורגול** - בורגול חיטה שבורה ספק חמץ. בורגול גרגרים (מהיר הכנה) חמץ גמור. • **בוטנים** - קטניות [ישנם בוטנים קלויים בקמח, חמץ גמור]. • **בוטנים מצופים** - בדרך כלל חמץ גמור. בייגלה - חמץ גמור, ובדרך כלל מכיל גם לתת שהוא ודאי חמץ, דעת מורינו הגאב"ד שליט"א שאין הלתת מעמיד. יש חברות שמייצרות לאחר הפסח ללא לתת. • **ביסלי** - חמץ גמור • **בירה** - חמץ גמור, מכיל לתת, שהוא חמץ גמור, תהליך היצור של בירה ארוך, על כן בירה מקומית במשך חודשי הקיץ היא ודאי חמץ שנמכר בפסח. הבירה החדשה בשוק מגיעה לקראת חודש אלול. בירה יבוא לאחר הפסח, ניתן להשתמש לאחר זמן סביר [משנ"ב תמ"ט ס"ק ה'] אחרי שתלין [מסתבר] שהגיע לארץ הקודש לאחר הפסח. • **במבה (סוגים שונים)** • **במבה** רגילה קטניות, במבה ממולאת חשש תערובת חמץ. • **בשר מעובד** [וכן דגים] - החומרים המוספים בהם בדרך כלל הם ללא חשש חמץ. בשר תחליפים - ודאי קטניות, וחשש תערובות חמץ. • **גבינות** - כל הגבינות שהם לא כשרות לפסח, האנזים (שהוא ממעיי) בגבינה יכול להיות חשש תערובת חמץ, ועל כן יש למכרו כדין. או לבדוק עם נותני הכשרות האם האנזים כשל"פ. כיום בתנובה רוב הגבינות מיוצרות במשך כל ימות השנה מאנזים כשל"פ. • **גלוטן** - המוצר גלוטן הוא חלבון החיטה והוא חמץ גמור, יש הטוענים שאינו חמץ, מאחר שאינו יכול לתפוח לעולם, אבל לא הסכימו לזה הפוסקים. ומרן הגאב"ד שליט"א כתב שזה חמץ גמור. גלוטן כתוסף [חו"ג שמופיע ברכיבים], מוסף בעיקר ללחם, מוצרי סויה ונקניקיות סויה, וקרקרים. הוא חלק עיקרי במוצר ואינו מתבטל. מוצרים רבים אשר מצוין על גבי האריזה "מכיל גלוטן" זה לא מדובר על גלוטן שמוסף למוצר כחומר גלם נוסף. אלא בא לציין שיש קמח במוצר. וע"כ הוא חמץ גמור [כיתוב זה מחויב, מאחר שגלוטן הוא מהדברים המסוכנים לחולי צליאק או לאחרים הרגישים לקמח].

גלוקוזה סירופ - תמיד עשויה מעמילן. גלוקוזה תוצרת הארץ דרך כלל עשויה מתירס ועל כן זה קטניות (יש יצור קטן לצורך פסח, מעמילן כשל"פ) גלוקוזה מחו"ל ובעיקר באירופה יש שנים שרוב הגלוקוזה עשוי מעמילן חיטה, ועל כן זה חמץ גמור. לכן מוצר המכיל גלוקוזה ולא ברור איזה גלוקוזה הוא, הוא בחשש חמץ גמור. [עיין ערך ממתיקים ותחליפי חלב] • **גלוקוזה אבקה** - ראה גלוקוזה סירופ, למעשה הרוב המוחלט הוא יבוא, והוא בחשש חמץ גמור. • **געפילטע פיש** - דרך כלל כל היצור הוא ללא חמץ, אם לא מצוין כשר לפסח, יתכן שהוא חמץ גמור. • **ג'לי** - אבקה וממתקים בחשש תערובת חמץ. • **גלידה** - סתם גלידה אינה חמץ, אלא חשש תערובת חמץ. גלידה אמריקאית מכילה אבקת גלוקוזה ועל כן היא בחשש חמץ גמור. גלידה עם פירורים וכדומה חמץ גמור. • **גריסים (כולל גריסי פנינה)** - גריסים בכשרות עד"ח הם ללא חשש חמץ, גריסים ממקור לא ידוע כתבו הפוסקים שהם ספק חמץ מאחר שאין זה ודאי שהשעורה הבקיע בזמן היצור, ואם ידוע שהיה בידי ישראל ולא מכרו היה הרי הוא אסור כדין ספק. • **גרנולה** - חמץ גמור • **דבש** - טבעי 100% ללא חשש. • **דגים טריים וקפואים** - דרך כלל ללא חשש חמץ. • **דגים מעובדים** - דגים מוכנים [מטוגנים וקציצות] ודאי חמץ. מעושנים ומשומרים, בחשש תערובת חמץ. • **דגים** [מזון לדגים] - דרך כלל חמץ גמור, ניתן לקנות מזון מיוחד לפסח. • **דגני בוקר** - חמץ גמור [דגנים ללא גלוטן, חשש תערובת חמץ]. • **דוחן** - קטניות. • **דייסות למיניהם** - עי' ערך מזון תינוקות. • **דרייש** - חשש חמץ • **וודקה** - הרוב חמץ גמור. ישנם סוגים שאינם חמץ, אומנם כשזה עם טעמים, הם בחשש תערובת חמץ. • **ויסקי** - חמץ גמור. • **וויטמינים** - רובם של המוחלט של הוויטמינים הם בחשש תערובת חמץ או ודאי קטניות, וניתן למכרם לכתחילה, וחלקם ודאי חמץ. כיום ניתן להשיג חלק מתוספי התזונה בכשרות מהודרת לפסח. • **וופלים** - חמץ גמור. בנאפה לאחר הפסח מקמח לאחר הפסח, מ"מ יתכן שהקמח הוא על בסיס ופלים ישנים מלפני הפסח. בשנים האחרונות התחילו בחלק מהמפעלים להקפיד שגם הקמח שיהיה לאחר הפסח. • **זעתר** - תבלין, דרך כלל זה תערובת עם תבלינים נוספים, וודאי קטניות. • **חומוס** - קטניות. סלט חומוס - חשש תערובת חמץ • **חומץ טבעי** - בחשש של חמץ גמור. סינטטי - ללא חשש חמץ. מ"מ אין להשתמש רק עם כשרות לפסח. • **חטיפים** - יש סוגי חטיפים שהם קטניות בלבד כגון במבה ועוד, יש שהם בחשש תערובת חמץ, ויש שהם חמץ גמור כמו הביסלי לסוגיו השונים. • **חיטה יבשה** - עיין ערך גריסים. • **חילבה** - קטניות, ורבים מאוכלי קטניות נמנעים מלאכול את זה, בגלל תערובת של דגנים המצויים בזה.

חלב ומוצרי חלב - נכון וראוי לצרוך מוצרי חלב שנעשו מחלב שנחלב לפני פסח. ועל כן יש לשים לב שהכתוב על המוצר [בהזרקת דין] "כשר לפסח ערב פסח". "כשל"פ ער"פ". • **מוצרי חלב שנעשים מחלב שנחלב בפסח עצמו. הם מציינים "כשר לפסח" בלבד.** מוצרים אלו הינם מהדרין, **אבל יש הנמנעים מלאכול אותם בימי הפסח.** • **מוצרי חלב המצויינים "כשר לפסח רבנות" "כשר לפסח רגילה" "כשר לפסח קטניות", מוצרים אלו אינם מהדרין לפסח.** • **חלב בטעמים** - חלב בטעמים ובתוספת ויטמינים, חשש תערובת חמץ. • **חלב סויה** - עיין ערך תחליפי חלב. • **חלווה** - תוצרת הארץ קטניות, תוצרת חו"ל ספק תערובת חמץ. • **חמאת בוטנים טהור, לא טהור** - **קטניות,** חשש תערובת חמץ. • **חמוצים (ממותק)** - כל הסוגים מכילים קמח, והינם חמץ גמור. • **חרדל** - תוצרת הארץ קטניות, תוצרת חו"ל ספק חמץ גמור.

טבק - סיגריות ונרגילה בחשש תערובת חמץ. טבק הרחה ראוי לחשוש. • **טונה** - ללא כשרות לפסח חשש תערובת חמץ. ממרח טונה חשש תערובת חמץ. • **טורטיה, טורטיה תירס** - **קטניות. טורטיה דגן- חמץ גמור.** • **טופו, טופו גבי קטניות, טופו בטעמים חשש תערובת חמץ.** • **טחינה** - גולמית קטניות. טחינה מוכנה, חשש תערובת חמץ. • **טפיוקה עמילן** - סוג שורש המשמש לעמילן, כשר לפסח למהדרין [צריך אישור לפסח על האריזה בלבד]. • **ירקות מיובשים** - חשש תערובת חמץ. • **ירקות קפואים ומעובדים** - ללא חשש חמץ (אמנם חייב כשרות מוסמכת, מאחר שבמפעלים משתמשים לעיתים עם חומרים שהם בחשש חמץ, וחובה להכשיר לפני היצור לפסח). • **כוסמין** - מין דגן, במעוט חשש חמץ גמור. • **כוסמת** - **קטניות.** • **כמון** - קטניות. גרעיני כמון - יש לברור היטב ג' פעמים. כמון טחון - רק בכשרות טובה מאד. • **לדר** - חשש תערובת חמץ. • **ליקר** - ע"י ערך משקאות חריפים. • **לפתית (קנולה)** - קטניות, לדעת רוב הפוסקים.

לחם - חמץ גמור. יש לדעת, הכיתוב - נאפה לאחר הפסח - על לחמים מתייחס לקמח בלבד, אלא שבנוסף לקמח, הלחם מכיל מספר רב של משפרי אפיה וחומרים שהם כולם מלפני הפסח, וחלקם עשויים להיות חמץ גמור. חומרים אלו דרך כלל הם נועדים לשפר את חיי המדף של הלחם או להעשיר את המוצר בחלבון שניטל ממנו בתהליך טחינת הקמח. • **לחם קל** - חמץ גמור. לגבי נאפה לאחר הפסח יש לדעת שחוץ מהקמח המרכיב עיקרי המוסף ללחם קל, הוא הגלוטן המוסף בנפרד, עיקר תפקידו של הגלוטן בלחם קל הוא לטעם ואינו בטל, על כן בלחם קל גם למקילים בקמח עצמו, יש לחשוש לחמץ בגלל הגלוטן. • **לתת** - חמץ גמור, דרך כלל עשוי משעורה נבוטה, [לעיתים רחוקות גם מחיטה] כאשר בתהליך היצור הופכים את העמילן שבשעורה לפחמימות וסוכרים נמסים, בתהליך ארוך הוא מיובש ומופק כאבקה או כתמצית, הלתת משמש לאפיה בעיקר בלחם בייגלה וביסקוויטים, משקאות חריפים בירה ומשקאות קלים וכן בממתקים, כמו כן תחליף קפה (צ'יקו) מכיל לתת.

מזון תינוקות - תחליפי חלב, חלקם בחשש חמץ, וחלקם ודאי חמץ (יתכן מגלוקוזה העשויה מעמילן מחיטה). דייסות, חלקם חמץ ורובם קטניות. לתשומת לב - יש דייסות כשרות לפסח שהינם קטניות. • **מחית פירות וירקות** - חשש תערובת חמץ. • **מיונז** - דרך כלל ודאי קטניות, חשש תערובת חמץ [קיים יבוא של מיונז מארה"ב, העשוי משמן כותנה שמקובל אצלנו שזה קטניות]. • **מלבין קפה** - חשש תערובת חמץ. • **מלח לימון** - תפקיד מלח לימון במוצרים בדרך כלל הוא לתת טעם, ויש לעשות שאלת חכם על משקאות וכדו' מחו"ל שהיו בידי ישראל [המלח לימון המיוצר בארץ ישראל הוא כשר לפסח כל השנה.] ועיין במאמרי מרן הגאב"ד שליט"א שביאר אמאי לא חוששים לאחר הפסח במוצרים המכילים מלח לימון. לפעמים תפקידו של מלח לימון, הוא רק לייצב את המוצר, ואז אין דינו מוסיף טעם. • **ממרחים למיניהם** - רובם ככולם מכילים חומרי טעם וריח בחשש תערובת חמץ.

ממתקים [סוכריות, גומי, וכדומה] יש המכילים קמח [כגון מקלות גומי חמוץ מתוק] שזה ודאי חמץ. ויש המכילים גלוקוזה, (גלוקוזה המיוצרת בארץ זה דרך כלל קטניות, המיוצרים בחו"ל מצוי שזה חמץ גמור), בכולם יש תמציות ותוספות שונים שהם בחשש תערובת חמץ. • **ממתיקים מלאכותיים** - חשש תערובת חמץ, וודאי קטניות. יש יצור קטן לפסח, ויש להקפיד על זה מאד. • **מנות חמות** - אטריות, קוסקוס, חמץ גמור. פירה חשש תערובת חמץ.

מעדני חלב - ללא כשרות לפסח בחשש של תערובת חמץ. • **מעדן יוגורט טבע** - חמץ גמור. • **מרגרינה** - קטניות, חשש של תערובת חמץ. • **משפרי אפיה לבית** - דרך כלל חמץ גמור. • **משחת שיניים** - להקפיד רק בהכשר. (וראוי גם כל השנה בהכשר). • **משקאות קלים** - מכילים תמציות שהם חשש תערובת חמץ, ומלח לימון (עיין מלח לימון). • **משקאות חריפים** - וויסקי ובירה, חמץ גמור. וודקה ועוד, רובם חמץ גמור, וחלקם בחשש חמץ וכמעט כולם קטניות. משקאות אחרים, בחשש תערובת חמץ. גם אלו שמגיעים ככשרים לפסח. יש לקנות רק עם כשרות מהודרת.

נבט חיטה - חשש חמץ. שמן נבט חיטה, יש האוסרים כחמץ גמור, ויש המתירים לכתחילה. • **נבטים** - יש סוגים שהם בחשש קטניות, וישנם ללא חשש. • **נקניק עוף או בשר** - כיום בתעשיות הנקניק אין ודאי חמץ, מאחר שדרך כלל התוספים הם עמילנים צמחיים אחרים. • **נקניקיות סויה** - חמץ גמור, מאחר שמכילות גלוטן. (עיין גלוטן). • **סובין** - חשש חמץ. • סוכר, סוכר לבן - לקנות רק עם כשרות לפסח בגלל חששות קלים בעת האריזה. סוכר חום - חשש תערובת חמץ. סוכר קוביות - חשש קטניות. סוכר קוביות עם הכשר המיובא לארץ, ניתן להשתמש לפדיון הבן, ולאכול לאחר הפסח.

סבונים וכדו' - חשש תערובת חמץ נוקשה, וכתב על זה מרן הגאב"ד שליט"א אם נפסל מאכילת כלב מותר, ע"כ סבונים תמרוקים ומשחת שיניים וכיו"ב מותרים אחר הפסח. • **סודה** - יש החוששים במי סודה בגלל חשש תערובת שיתכן שהגז ממקור חמץ. • **סודה לשתיה** - ללא חשש. • **סוכר וניל** - חשש קטניות. • **סוכר ענבים** - דרך כלל קטניות. • **סוכריות מציצה** - דרך כלל קטניות, תוצרת חו"ל יתכן שהגלוקוזה חמץ גמור. [ראה ממתקים]. סוכריות קישוט - יש שהם חמץ גמור (עמילן חיטה) ויש קטניות. • **סולת** - **חמץ.** • **סיבי תזונה** - דרך כלל בחשש חמץ גמור. יש מקטניות. • **סיגריות** - סיגריות בחשש תערובת חמץ, כל הסוגים תוצרת הארץ וחו"ל באותו מצב. • **טבק לגלגול** - בחשש תערובת חמץ, [קיים בשוק טבק ללא טעם, שהוא לא בחשש]. • **נרגילה** - בחשש תערובת חמץ. • **סיגריה אלקטרונית** - המילוי צריך להיות כשר לפסח (וחייב כשרות גם לכל השנה).

סילאן - טהור ללא חשש, סילאן עם תוספות חשש קטניות. • **סירופ** - תרכיז שתיה חשש תערובת חמץ.[לתשומת לב, יש תרכיז בטעם ענבים המכיל מיץ ענבים ולעיתים אינו מהדרין]. • **ספירט [כוהל]** - יתכן סינטטי ויתכן טבעי, רק עם כשרות טובה. רפואי ראה ערך אלכוהול רפואי. • **סרדינים** - ראה שימורי דגים. • **עוגיות יין** - חשש חמץ, וחלקם בחששות אף לכל ימות השנה. • **עמילן** - פחמימות הנמצאות במוצרי מזון רבים מהצומח. כאשר הוא יכול להיות עשוי מ - חיטה [חמץ], אורז, תירס [קטניות], תפוח אדמה, וטפיוקה [כשר לפסח] ועוד. כאשר מופיע

ברכיבים עמילן, דרך כלל זה עמילן תירס שהוא קטניות, אבל יש מספר קטן של מוצרים המיוצרים בארץ אשר עשויים מעמילן חיטה, בעיקר רטבים שונים.

פודינג - חשש תערובת חמץ. בחברת אוסם העמילן הוא קטניות, חברות אחרות יש לברר. • **פטריות טריות**- בחשש תערובת חמץ. (כולל אלו שכתוב על זה כשר לפסח) בשנה זו תשפ"ה יש גידול מיוחד טרי ללא חשש חמץ (חברת חסלט). • **שימורים**- בחשש תערובת חמץ [גם אלו שנכתב כשר לפסח]. • **פיצוחים** - חלקם קטניות, בארץ ישראל מקובל ברוב המפעלים שבציפוי המלח, משתמשים רק עם עמילן תפו"א כל ימות השנה. בחו"ל הפיצוחים בחשש חמץ גמור. • **פירות יבשים** - יש הנוהגים לא לאכול בכלל, אלו שנהגו כן לאכול, אפשר רק מכשרות מוסמכת. • **פירות מסוכרים** - חשש תערובת חמץ. • **פירות קפואים** - בחשש תערובת חמץ, לעיתים מוספים ויטמין C או מלח לימון. • **פצפוצי אורז** - קטניות. [יש המכיל לתת חמץ]. • **פקטין** - דרך כלל קטניות. • **פרג** - **קטניות.** • **פריכיות** - פריכיות אורז- קטניות, והנוהגים לאכול, יש לברר האם נבדק ג' פעמים כנהוג. • **פריכיות כוסמת**- קטניות. • **פריכיות תערובות אחרות** - בחשש חמץ גמור. • **פשתן** - **קטניות.** • **צבעי מאכל** - חשש תערובת חמץ. • **צ'יקו** - חשש תערובת חמץ. יש עם תערובות דגנים - חמץ. • **קבוקים ובוטנים אמריקאים** - חמץ גמור. (בזמן האחרון יש סוג חדש בציפוי עמילן תפו"א, בחשש חמץ, וברכתו אדמה). • **קוואקר** - רגיל ומהיר הכנה, חמץ גמור. • **קוסקוס** - חמץ גמור. • **קורנפלור** - **קטניות.** • **קורנפלקס ודגני בוקר** - ישנם סוגים העשויים מדגנים והם חמץ גמור, ישנם העשויים מתירס אבל מכילים לתת שהוא חמץ גמור ועשוי לטעם. וכולם בחשש תערובת חמץ, וודאי קטניות. • **קטשופ** - חשש קטניות. • קינואה - קטניות.

קמח - נחלקו הפוסקים האם בתהליך הרחיצה שלפני הטחינה הוא מחמיץ, וידוע פסקו (האחרון) של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שזה חשש חמץ, וכתב רבינו הגאב"ד שליט"א שיש לברר אצל המומחים כיצד זה נעשה בימינו. ובירור מדוקדק שעשינו אצל המומחים בטחנות הקמח השונות בארץ ובעולם. תהליך היצור בימינו של קמח לבן, הוא שכמעט בוודאי התהליך מביא את הקמח לידי חימוץ גמור. • **קמח מלא** - אינו עובר תהליך זה, ועל כן אינו ודאי חמץ. • **קמח מילנו** - (קמח חיטה ללא גלוטן) חמץ גמור. • **קמח אורז/חומוס/תירס** - **קטניות.** • **קמח כוסמין/שיפון** - דינו כקמח מלא. • **קמח קונדיטור** - **קטניות.** • **קוקוס** - טחון ללא חשש. קמח קוקוס - חשש קטניות.

קפה - ללא חשש חמץ. קפה בטעמים יש לחשוש לתערובת חמץ. • **קפה תחליפים** - בחשש חמץ גמור. • **קציצות צמחיות** - חמץ גמור, מאחר שמכילות בנוסף לגלוטן גם פירורי לחם בכמות גדולה, [ברכתם מזונות]. ביצורים שלאחר הפסח מצוין שנעשה לאחר הפסח מקמח שנטחן לאחר הפסח, אבל נשארת בעיית הגלוטן. • **קצפת צמחית** - [ריצ'] חשש תערובת חמץ. • **רטבים** - סויה, חמוץ מתוק, צ'ילי, - לעיתים מכיל קמח וזה חמץ גמור, ויש לבדוק את הרכיבים. רטבים ללא קמח, בחשש תערובת חמץ. • **ריבה וקונפיטורה** - חשש תערובת חמץ. • **ריצ'** - חשש תערובת חמץ. • **שוקולד וחטיפי שוקולד** - אלו שלא מיוצרים ביצור מיוחד לפסח. הינם וודאי קטניות. וחלקם חמץ גמור, וכולם בחשש תערובת חמץ, שוקולד ללא סוכר מכיל מלטיטול בחשש חמץ. שוקולד למריחה - קטניות. • **שומן צמחי** - דרך כלל קטניות. [מיובא לארץ הקודש מוצרים המכילים שמן כותנה. מקובל אצלנו שזה קטניות]. • **שיבולת שועל** - מין דגן. לא מעובד, חשש חמץ. מעובד חמץ גמור. • **שימורי ירקות** - חשש תערובת חמץ. • **שימורי פירות** - רוב השימורים מכילים מלח לימון שהוא ספק חמץ, אלא שמטרת המלח לימון הוא לשמר/לייצב, ולא לתת טעם, והוא בטל בשישים על כן לא נאסר, ויש למכור כדין. • **שימורי דגים** - מכיל לעיתים פרוטאינים שמקורם מקטניות [ממרח טונה וכדו' בהכשר בד"ץ העד"ח מכיל עמילן קטניות בלבד]. • **שיפון** - מין דגן. לא מעובד חשש חמץ. • **שלווה** - יש מיצרני השלווה מצהירים שתהליך היצור שלהם ללא חשש חמץ. ויש לבדוק אצל נותני הכשרות. • **שמן** - כשר לפסח: זית, קוקוס, אגוזים, דקלים. • **שמן קטניות**: **חמניות, בוטנים, שומשום, כותנה. יש מהם שהם כשרים למהדרין לאוכלי קטניות. על פי המידע שבידינו, אין כיום שמן קנולה כשר לפסח למהדרין [מאחר שמסתמכים על ביטולים, ולא חוששים לחוזר וניעור].** • **שמרים יבשים** - ספק תערובת חמץ (השמר הראשוני יכול להיות שנוצר מחמץ), על כן אפשר להשתמש לכתחילה לאחר הפסח. שמרים לחים - תוצרת הארץ, ללא חשש. שמרי בירה - חמץ גמור. • **שתיה קלה רגיל ודיאט** - חשש תערובת חמץ, וניתן למכור כדין.

תבלינים - רוב התבלינים [ללא תערובת] ללא חשש חמץ, יש החוששים שבאחסון ואריזה מתערבים קמחים ואולי גם מערבים בהם תערובות תבלינים למיניהם ייתכן בחשש חמץ. • **תה** - רגיל ללא חשש. עם טעמים וגרגירים בחשש תערובת חמץ. • **תוספי תזונה** - בחשש חמץ גמור, וודאי תערובת חמץ, על כן חייב כשרות טובה. • **תחליפי חלב** - **משקאות ומעדנים, חלקם חמץ גמור (משקה שיבולת שועל). רובם קטניות, והן לא מהדרין גם לאוכלי קטניות כולל משקה שקדים. ואלו שאינם לפסח (גם רבנות) יש למכור כדין. בשעת הצורך, ניתן להשיג יצור מיוחד לאוכלי קטניות.** • **תמציות טעם וריח** - וניל רום ותמציות שתיה ואכילה אחרים, בחשש תערובת חמץ.

תרופות - מכילות דרך כלל עמילן שנועד לדבק, ודרך כלל זה פסול מאכילת כלב, וכן זה ספק חמץ, ספק קטניות, וגם דרך כלל בטל ברוב [לא בשישים] ומעיקר הדין במקום חולי התרופות מותרות. ולחוששים, במקום שאין לתרופה תחליף כשל"פ, ייעשה שאלת רב. כמובן שבעת הצורך יש חובה לקחת תרופות על פי הוראת הרופא! רשימות של תרופות הכשרות לפסח מפורסמות על ידי קופ"ח, וכן על ידי ועדות הכשרות. כדאי וראוי להצטייד בזה בערב החג כדי להימנע מלחץ מיותר. יש לשאול בשם מדויק של התרופה, כי כל שינוי משנה את התשובה, (רצוי כאשר התרופה נמצאת לפני השואל). • **תרופה סירופ** - חומרי טעם יכולים להיות חמץ גמור, בעיקר בתוצרת חו"ל. אולם גם תוצרת הארץ זה ספק חמץ, על כן חייב הכשר לפסח, ולאחר הפסח בנמכר כדין ניתן להשתמש. • **תרופות בשימוש חיצוני** - ללא חשש בפסח [גם לחוששים סיכה כשתייה].

מזון יעודי לחולים ותוספי מזון בצורת משקה - מהם קטניות ויש מהם עם חשש חמץ. אמנם פעמים רבות הנצרכים לזה במצב של פיקו"נ, ויש להיוועץ עם רופא ורב על כל שינוי.

ושנזכה לחוג את חג המצות בדיצה וחדווה ולאכול מן הזבחים ומן הפסחים בבנין בית הבחירה במהרה.

פניני המקרא

הרה"ג רבי אפרים זאב מאיר שליט"א

וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ

כהקדמה הכרחית להבנת מעשה הקרבנות, כתב ב'**דעת זקנים**' על פסוק זה "לפי שהוא דבר המתקיים להודיע כי הקרבנות ברית לעולם לכפרה ולא לצורך הקדוש ברוך הוא שהרי אין לפניו לא אכילה ולא שתייה אלא לזכו' בהם את ישראל כי כשאדם חוטא ומקריב קרבן ומתכפר לו ויודע שהוא נקי מחטאו הוא נזהר אחרי כן מלחטוא ומלהיות עוד מלוכלך בעבירות אבל אם לא היה מתכפר היה מוסיף לחטוא כמו שאחז"ל כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו ס"ד אלא נעשית לו כהיתר. משל לאדם שבגדיו צואים אינו משמרן מן הטיט אבל אדם שבגדיו נקיים ויפים משמרן מכל טינוף".

אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' וגו': ...אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי ה': וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו

בדרך נפלאה כתב **מרנא החת"ס זיע"א** שיש לרמז מהפסוק שלפנינו מה דקיי"ל (פסחים סב.) דערל אינו נכנס אלא משלח קרבנותיו, וכיון שמשלח אינו סומך ידיו על הקרבן, דאין השליח סומך אלא רק הבעלים. והיינו "אדם כי יקריב מכם קרבן", פי' שיקריב תחלה קרבן מעצמו מגופו, שזה ברית מילה, שבזה האדם מקריב חלק מעצמו ממש לקב"ה, אז "אם מן הבהמה יקריב" הוא עצמו "אותו פתח אהל מועד" ולא ע"י שליח, ועי"ז "וסמך ידו".

וְשִׁסַּע אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא יַבְדִּיל... עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַה'

פרש"י (ממדר"ר) "והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו ולמה אמר הכתוב והקטיר כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני".

וחכם אחד שליט"א אמר בדרך רמז, דעלינו ללמוד מסר נוקב ומעורר - יהיה האדם איך שיהיה, אפי' מוגדר ש'ריחו רע' - שכידוע מרמז תמיד על מעשי האדם [כבד' מינים], אם הוא מקריב את עצמו אל הקב"ה - הקב"ה "שבע ומהודר" בו, וכפי שדרשו חז"ל על קרבן עוף עצמו (והובא ברש"י כאן) "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון ליבו לשמים", כיון דרחמנא ליבא בעי, ובכל מצב אפ' הפחות ביותר, אם האדם מעורר עצמו ומתקרב אל הקב"ה, הקב"ה מתהדר ומתרצה בו.

וגם אנו המצווים על "והלכת בדרכיו" מוכרחים ללכת בדרכי ה', ולקבל כל יהודי באשר הוא, אפ' הפחות שבעם ואפ' חוטא רח"ל, אם רוצה להתקרב לקב"ה ולתורתו עלינו לקבלו כדרכי ה'.

ויש להוסיף, דאדרבא, אם ח"ו יבוא חוטא ורשע ורוצה להתקרב לקיום המצוות, ואנו נרחיקהו ונדחהו, הרי שזה טעות ומעשה הדיוט, וכפי שכתב רש"י והגדיר את מי שדוחה את הריח הרע "אין לך הדיוט", וביטוי זה של "אין לך הדיוט" במקום הביטוי המקובל "אין לך אדם וכו" לא נמצא בחז"ל ולו פעם אחת, מלבד גמ' במס' סנהדרין על נביא שהדיח, ובמדרש רבה שהביא רש"י כאן, כיון שאכן זה מעשה הדיוט ושטות, ד'היה אתה מקרב את הרחוקים' (לשון ילקוט שמעוני) - ובלבד שיכוונו ליבם לשמים.

שבת הגדול

ידועים דברי חז"ל, והביאם **הטור** (או"ח סי' ת"ל) ששבת קודם הפסח נקרא 'שבת הגדול' ע"ש הנס הגדול שנעשה לאבותינו במצרים, שבי' ניסן לקחו הפסח, וקשרו למיטותיהם, ואמרו למצרים שהולכים לשחוט אלוהיהם, ולא עשו להם דבר, ובאותה שנה יצא י' ניסן בשבת. והקו' עולה מאליה - דא"כ היה צריך לעשות זכר לנס ביום י' ניסן ככל המועדים הנקבעים לפי תאריך, ולא לפי היום בשבוע שבו היה.

ובספר **'אפריון' לבעל הקצשו"ע** ביאר, ובהקדם לדברי הט"ז (או"ח סי' רמ"ב) על דברי הגמ' (שבת קיח:) 'כל המשמר שבת כהלכתו אפ' עע"ז כאנוש מוחלין לו', ולכא' אם לא עשה תשובה מה יועיל לו שבת, ואם עושה תשובה הרי שגם ללא שמירת שבת יהיה לו מחילה. וביאר הט"ז דבאמת עשה תשובה, ובכ"ז לא מועיל לו לגמרי, וכדברי הגמ' (יומא פו.) דעל כריתות תשובה מועילה שהעוון יתלה ויתכפר במיתה, וקמ"ל בגמ' שאם שמר שבת - הרי שנמחל לו לגמרי עון ע"ז.

ובפרישה (סק"ד) פי' מהו לשון הגמ' 'כדור אנוש', דברמב"ם ביאר דבדור אנוש טעו לומר דמרוב גדולתו של הקב"ה הסיר השגחתו מה'עולם השפל' ומהאנשים, וכביכול אין כבודו להשגיח בתחתונים ומסר ההשגחה לצבא השמים. והנה בשמירת שבת מבטלין את הדעה הזאת, דכיון ששובתים ביום ששבת ה' ושמחים בו כמו שרי המלך ששמחים ביום מלכות המלך, ולדעה ההיא הרי הוא חטא שאדם 'שפל ונבזה' ישמח ביום מלכות המלך, וכיון ששומרים שבת ושמחים בה' הרי שמעמידים כי אנו מאמינים שאע"פ שהקב"ה רם ונישא, בכ"ז השגחתו על התחתונים. ולכן יבואר הגמ' שאפ' שעע"ז כדור אנוש בשמירת שבת נמחל לו.

ולפי"ז יבואר, דענין הקרבן פסח כדברי המדר"ר "משכו ידכם מע"ז", הרי שהיו צריכים לעשות תשובה על חטא ע"ז שהיה בידיהם, ולפי דברי הט"ז אין מחילה לעע"ז ללא שמירת שבת, ולכן קבעו דוקא בשבת, ואין עניינו לתאריך מסויים אלא ליום השבת עצמו.

פנינים קצרים

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר

כתב ה'**בכור שור**' דלאחר סוף פר' פקודי, שנאמר "ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד", הוצרך הקב"ה לקרוא לו, וליתן לו רשות ליכנס.

אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה וגו'

הראשונים הביאו **מהתורת כהנים**, דמפסוק זה למדנו ענותנותו של הקדוש ברוך הוא שלא הטריח בניו להביא חיות מן היערות אלא בהמות המצויות להם.

ההכנות לפסח

ר"ח פלאג'י (מועד לכל חי, פ"ב אות ו') כתב על שעת הגעלת הכלים "דבר בעתו מה טוב דיזהר לעשות הגעלה למצחו ע"י דמעות שיתודה על עוונותיו דזהו בכלל הגעלת כלים ויבא על נכון הטבילה שעושה אח"כ דהוא השטיפה".

ושם (אות לה) כתב "גם ראוי שכל עניני פסח יהיו נעשים על ידי גדולים זכרים בני דעת... ובספר חוקי חיים דף קס"א ע"א כתב דהוא זכר לגלות דמלאכת הנשים לאנשים **ומצוה בו**".

בשל"ה (מס' פסחים אות תקכ"ח) "בביטול החמץ ובביעורו, יזכור כי החמץ הוא היצר הרע הוא השטן, שאור שבעיסה, ושאסור אפילו במשהו. ויבדוק אחריו בחורין ובסדקין לבערו ולבטלו בסור מרע ועשה טוב. ויטהר קודם החג הקדוש, אשר השם יתברך בחר בנו וכו'...".